

SGK ALACAKLARININ 6183 SAYILI KANUN KAPSAMINDA TECİL VE TAKSİTLENDİRİLMESİ

1. GİRİŞ

Sosyal güvenlik sisteminin temel finansman kaynağını oluşturan SGK prim alacakları, kamu alacağı niteliği taşımakta olup, işveren ve sigortalıların zor duruma düşmeleri halinde 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun kapsamında tahsil edilmektedir.

Ekonomik dalgalanmalar, beklenmedik kriz dönemleri veya işletmelerin geçici mali sıkıntıları nedeniyle SGK prim borçlarını zamanında ödeyemeyen mükellefler için kanun koyucu, tecil ve taksitlendirme kurumlarını öngörmüştür.

Tecil müessesesinin temel amacı; ödeme güçlüğü içindeki borçluları haciz, icra gibi cebri takip yollarına maruz bırakmadan, kamu alacağının tahsilini garantileyerek hem mükellefin faaliyetlerini sürdürmesine imkan tanımak hem de tahsilatın devamlılığını sağlamaktır.

Bu yazıda, 6183 sayılı Kanunun 48 inci maddesi kapsamında tecil ve taksitlendirme uygulamasının temel esasları, şartları, süreci ve pratikteki etkileri detaylı bir şekilde ele alınacaktır.

2. 6183 SAYILI KANUN'UN 48 VE 48/A MADDESİNDE TECİL

6183 sayılı Kanuna tabi tüm kamu alacaklarının tecilini düzenleyen 48 inci maddeden sonra gelmek üzere 18.5.2017 tarihli 7020 sayılı Kanun'un 7 nci maddesi ile 48/A maddesi eklenmiştir. Bu madde ile 213 sayılı Vergi Usul Kanunu kapsamına giren kamu alacaklarında borçlunun ticari, zirai veya mesleki faaliyetleri nedeniyle yıllık gelir veya kurumlar vergisi mükellefi olması ve geriye doğru 3 yıla ait vergi beyannamelerini kanuni sürelerinde vermiş olması koşuluyla (vergiye uyumlu mükellefler olarak kabulü bu koşul sebebiyledir) iyi niyetli mükelleflere 48 inci maddede gösterilen kolaylıklardan daha fazla kolaylık sağlamaktadır.

Ancak Sosyal Güvenlik Kurumu, Maliye Bakanlığının görüşü üzerine kamu zararı gözetmesinden kaynaklı 48/A taksitlendirmesini uygulamamaktadır. Bu sebeple mevcut durumda borcu bulunan işverenler tecil ve taksitlendirme işlemlerini yalnızca 48 inci Madde üzerinden yapabilmektedir.

3. TECİL VE TAKSİTLENDİRMENİN AŞAMA VE ŞARTLARI

3.1. Başvuru

6183 sayılı Kanunun 48 inci maddesine istinaden tecil talep eden borçluların, tecil talep formu ile dosyalarının işlem gördüğü ünitelere (Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü/Sosyal Güvenlik Merkezi) başvurusu gerekmektedir.

Tecil talep formu ile borçlular tarafından, çok zor durum tespitine ilişkin esaslara göre durumlarına uyan mali durum bildirim formu veya çok zor durum raporunun da verilmesi gerekmektedir.

3.2. Mali Durum Beyanı

6183 sayılı Kanunun 48 inci maddesine göre, Kurum alacağının vadesinde ödenmesi veya haczin tatbiki veyahut haczolunmuş malların paraya çevrilmesi borçluyu çok zor duruma düşürecekse tecil işlemi yapılabilir.

Borçlunun çok zor durum tespiti, aşağıda belirtilen likidite oranlarına göre yapılacak olup oranın virgülden sonraki ilk iki rakamı dikkate alınacak ve herhangi bir yuvarlama işlemi yapılmayacaktır.

$$\text{Likidite oranı} = \frac{\text{(Dönen Varlıklar - Stoklar)}}{\text{Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar}}$$

$$\text{Likidite oranı} = \frac{(\text{Kasa} + \text{Banka} + \text{Ticari Alacaklar} + \text{Diğer Alacaklar})}{\text{Kısa Vadeli Borçlar}}$$

Kısa Vadeli Borçlar

Likidite oranının; "1,00" ve altında olması halinde bu durum, borçlu açısından çok zor durum olarak kabul edilecek, "1,01" ve üzerinde olması halinde ise borçluların tecil talepleri reddedilecektir.

Likidite oranının "0,51" ile "1,00" aralığında olması halinde azami 18 aya kadar, "0,50" ve altında olması durumunda ise azami 36 aya kadar eşit taksitler halinde ödenmesini sağlayacak şekilde borçlar ödeme planına bağlanabilecektir. Bu süreler, azami tecil süreleri olup tecile yetkili makamlar tarafından daha az süreli tecil yapılabilecektir.

3.2.1. Borç Türü Bazında 700.000 TL'nin Üzerinde Borcu Olanlar İçin Çok Zor Durum Tespiti

Kurum ünitesine olan borçları için tecil talebinde bulunan ve borç türü bazında 700.000 TL'nin üzerinde borcu olanlar için çok zor durum tespiti, aşağıda belirtilen likidite oranlarına göre tespit edilecektir.¹

a) Bilanço esasına göre defter tutan borçlular için likidite oranı; "Dönen Varlıklar – Stoklar / Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar" formülüne göre hesaplanacaktır.

b) İşletme hesabı esasına göre defter tutan borçlular için likidite oranı; "Kasa + Banka + Kısa Vadeli Alacaklar / Kısa Vadeli Borçlar" formülüne göre hesaplanacaktır.

Çok zor durum tespiti, 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununa göre ruhsat almış ve faaliyet belgesine sahip serbest muhasebeci mali müşavirler veya yeminli mali müşavirler tarafından ilgisine göre (a) veya (b) bendindeki likidite oranı formülüne göre tespit edilerek Kurum tarafından yayınlanan matbu çok zor durum raporu ile belgelendirilecektir.

3.2.2. Borç Türü Bazında 700.000 TL ve Altında Borcu Olanlar İçin Çok Zor Durum Tespiti

Kurum ünitesine olan borçları için tecil talebinde bulunan ve borç türü bazında 700.000 TL ve altında borcu olanlar için çok zor durum tespiti, başvuru tarihi itibarıyla düzenleyecekleri Kurumun yayınladığı mali durum bildirim formundaki mali bilgiler esas alınarak Kurum tarafından likidite oranı (Kasa + Banka + Kısa Vadeli Alacaklar / Kısa Vadeli Borçlar) formülüne göre yapılacaktır.

Borçluların çok zor durumda olup olmadıkları, Kuruma ibraz ettikleri mali durum bildirim formlarında yer alan bilgilere veya meslek mensupları tarafından düzenlenen raporlara göre tespit edilmekle birlikte ihbar, şikayet veya bariz bir şüphe olması durumunda, Kurumun denetim ve kontrolle görevli memurları vasıtasıyla mali durum bildirim formunda veya çok zor durum raporunda yer alan bilgilerin doğru olup olmadığı yönünde gerekli inceleme yaptırılacaktır.

3.3. Teminat

Borçlunun alacaklı Kurum ünitesine olan ve 6183 sayılı Kanunun 48 inci maddesine göre tecil edilecek borç toplamının işyeri ve borç türüne bakılmaksızın 250.000- TL'yi aşmaması şartıyla tecil edilecek borçlar için teminat aranmamaktadır. Aşması durumunda ise, gösterilmesi zorunlu olan teminat tutarı 250.000 lirayı aşan kısmın yarısıdır.

Tecil ve taksitlendirme talep eden borçludan teminat olarak aşağıda belirtilen değerler kabul edilmektedir.

- Para,
- Bankalar tarafından verilen süresiz ve şartsız teminat mektupları ile sigorta şirketleri tarafından verilen süresiz ve şartsız kefalet senetleri,

¹ SGK'nın 25.12.2024 tarihli ve 2024/15 sayılı Genelgesiyle 01.01.2025 tarihinden itibaren geçerli tutardır.

- Devlet iç borçlanma senetleri veya bu senetler yerine düzenlenen belgeler,
- İlgililer veya ilgililer lehine üçüncü şahıslar tarafından gösterilen ve vergi dairelerince haczedilen menkul ve gayrimenkul mallar.

3.4. Peşinat, İlk taksitin ödenmesi ve tecilin başlaması

Tecil talep edilen borç tutarının ödeme planı bazında en az %10'u ilk taksit (peşinat) tutarı olarak belirlenecek, kalan borç diğer taksitlere eşit olarak bölünecektir. Tecil işlemi, belirlenen ilk taksit tutarının tamamının ödendiği tarihte başlayacaktır.

Taksit sayısının 9 ve altında olması halinde tecil edilecek borç tutarı talep edilen taksit sayısına bölünecek ve ilk taksit (peşinat) dahil bütün taksit tutarları eşit olarak belirlenecektir.

3.5. Tecil faizi

6183 sayılı Kanunun 48 inci maddesi kapsamında yapılan tecil işlemlerinde Hazine ve Maliye Bakanlığının belirlediği tecil faizi oranı uygulanmaktadır.

Tecil faizi oranı, 13.11.2025 itibarıyla yıllık %48 den %39 a düşürülmüştür.

Tecil işlemlerinde, ilk taksitin tamamen ödendiği tarihe kadar (ödediği gün dahil) asıl borca gecikme zammı tahakkuk ettirilecektir.

İkinci taksit ödemesinden başlanılarak her taksit tutarı için (taksitler ödenirken) ödeme tarihine kadar hesaplanacak tecil faizinin de tahsil edilmesi gerekmektedir. Tecil faizi aşağıdaki formüle göre hesaplanacaktır:

$$\text{Tecil faizi} = \frac{\text{Taksit tutarı} \times \text{Yıllık tecil faiz oranı} \times \text{Gün sayısı}}{36.000}$$

3.6. Erken Ödeme

Tecil edilen borçların taksit ödeme sürelerinden önce ödenmesi mümkündür. Bu durumda, erken ödenen tutara, tecil müracaat tarihinden ödemenin yapıldığı tarihe kadar geçen süre için tecil faizi hesaplanır.

3.7. Taksitlerin Aksatılması, Cari Ay Primlerinin Aksatılması

- Aylık taksit ödemelerine ilişkin aşağıda belirtilen durumlardan herhangi birinin gerçekleşmesi halinde tecil işlemi bozulacaktır. Buna göre;

- a) 3 taksitin ödenmemesi halinde, ödenmeyen 3 üncü taksitin ödeme süresini takip eden günde,
- b) Ödenmeyen en fazla 2 taksitin son taksit ödeme süresine kadar ödenmemesi halinde, son taksit ödeme süresini takip eden günde,
- c) Son taksitin (azami taksit sayısı olan 36 ncı taksit olmaması kaydıyla) izleyen ay sonuna kadar ödenmemesi halinde, bu süreyi takip eden günde,
- d) 36 ncı taksitin süresinde ödenmemesi halinde takip eden günde tecil işlemi bozulacaktır.

- Cari ay ödemelerine ilişkin aşağıda belirtilen durumlardan herhangi birinin gerçekleşmesi halinde tecil işlemi bozulacaktır. Buna göre;

- a) Bir takvim yılında 3 cari aya ait borcun ödenmemesi halinde, ödenmeyen 3 üncü cari ayın son ödeme süresini takip eden günde,
- b) Bir takvim yılında en fazla 2 cari aya ait borcun ödeme planındaki tecil süresi aşılmamak kaydıyla en geç izleyen takvim yılının sonuna kadar ödenmemesi halinde, söz konusu takvim yılını takip eden ilk günde tecil işlemi bozulur.

Cari ay yönünden bozma işlemi, ödenmeyen borç türü bazında yapılacaktır. Birden fazla işyerinin aynı yıl ve döneme ait ödenmeyen cari ay borçları, tek ihlal sayılmaktadır.

3.8. Tecilde Yetki ve Tutarları

2025 yılı için alacak tutarına göre tecil yetkileri aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

- 1) 50.000.001 TL ve üzerindeki alacaklar için Kurum Yönetim Kurulu,
- 2) 40.000.001- 50.000.000 TL arası alacaklar için Kurum Başkanı,
- 3) 30.000.001- 40.000.000 TL arası alacaklar için Sigorta Primleri Genel Müdürü,
- 4) 20.000.001- 30.000.000 TL arası alacaklar için İcra Daire Başkanı,

5) İstanbul, Ankara ve İzmir illerinde 14.000.001- 29.000.000 TL (dahil) arası alacaklar için sosyal güvenlik il müdürleri, 14.000.000 TL ve altındaki alacaklar için ise icra takip işlemlerinin yürütüldüğü sosyal güvenlik merkez müdürleri,

6) Diğer büyükşehirlerde 12.000.001- 23.000.000 TL (dahil) arası alacaklar için sosyal güvenlik il müdürleri, 12.000.000 TL ve altındaki alacaklar için ise icra takip işlemlerinin yürütüldüğü sosyal güvenlik merkez müdürleri,

7) Büyükşehir olmayan illerde 10.000.001- 20.000.000 TL (dahil) arası alacaklar için sosyal güvenlik il müdürleri, 10.000.000 TL ve altındaki alacaklar için ise icra takip işlemlerinin yürütüldüğü sosyal güvenlik merkez müdürleri", yetkilidir.

4. TECİL VE TAKSİTLENDİRMENİN, BORÇLUYA SGK VE DİĞER İDARELERE KARŞI FAYDALARI

Tecil ve taksitlendirilen borcun %10 unun ödenmesi ve borçlunun başkaca borcunun bulunmaması halinde vadesi geçmiş borç bulunmadığına dair yazı verilir.

Söz konusu yazının alınması ile kamu ihalelerine katılım, yapı kullanma izin belgesi, banka kredi işlemleri, hak ediş ödemeleri, kesin teminatın iadesi, devlet yardımı, teşvik ve desteklerinden yararlanmanın önü açılmaktadır.

5. SONUÇ

Türkiye'de kamu alacaklarının tahsiline ilişkin esaslar, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ile düzenlenmiştir. Bu kanun, devletin vergi, prim, resim, harç, ceza gibi alacaklarının tahsilat süreçlerini belirlerken, aynı zamanda borçluların mali durumlarını gözeten bazı esneklikler de sunmaktadır.

Sosyal Güvenlik Kurumu, Maliye Bakanlığının görüşü üzerine kamu zararı gözetmesinden kaynaklı 48/A taksitlendirmesini uygulamamaktadır. Bu sebeple mevcut durumda borcu bulunan işverenler tecil ve taksitlendirme işlemlerini yalnızca 48 inci Madde üzerinden yapabilmektedir.

Borçlu işverenler için tecil ve taksitlendirmeden yararlanmanın bir diğer pozitif sonucu kamu ihalelerine katılım, yapı kullanma izin belgesi, banka kredi işlemleri, hak ediş ödemeleri, kesin teminatın iadesi, devlet yardımı, teşvik ve desteklerinden yararlanmanın önünün açılmasıdır.

BARIŞ ERDEM DANIŞMANLIK SOSYAL GÜVENLİK HUKUKU EKİBİ

